

DR. JUR. DEÁK JÓZSEF:
KÉTKÖTETNYI HIÁNPÓTLÓ TISZTÁZÁS
TITKOSSZOLGÁLATAINKRÓL

A Polgári Titkosszolgálatok Napjára, március 1-re jelent meg, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság¹⁵ által közösen, 2012. október 27-én rendezett, XXVII. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia előadásanyagait tartalmazó tanulmánykötet: „A XIX–XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”¹⁶ címmel. E kiadvány folytatása az egy évvel korábban kiadott szakmatörténeti kötetnek; a „Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1785 – 2011.”¹⁷

Mennyire titkosak a titkosszolgálatok, mi az, ami munkájukból – tekintettel a nemzeti érdekekre –, tényleg annak számít? Tanulmányomban erre próbáltam fényt deríteni.

1. Bevezetés

Magyarország, Európa szívében, pár évtizede még a két ideológia, vagy világrendszer frontvonalában volt. Mára pedig, a kontinens keleti felén is fő jellemzővé vált, személyek szabad mozgásának, valamint az áruk és szolgáltatások szabad áramlásának fő sodorvonalába kerülve, új dimenziót öltött kelet-közép-európai elhelyezkedése. Kelet és Nyugat találkozásánál, és az Európát észak-déli irányba is átszelő, a Schengen-tag államok¹⁸ belső határain az állampolgáraik számára határellenőrzés nélkül szabadon használható légifolyosók,

¹⁵ A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság 1990-es megalakulása óta fő céljául tűzte ki a nemzeti rendvédelem történet ápolását, művelését, az e téren, a hazai rendszerváltozás során kialakult bő két évtizedes elmaradás fokozatos felszámolását.

¹⁶ A XIX–XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei. Szerk.: Dr. Parádi József, Dr. Boda József, Simon F. Nándor, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat nyomdája. 2012. ISBN 978-963-08-5856-4. Továbbiakban: I. m. – I.

¹⁷ Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1785 – 2011.” Szerk.: Csóka Ferenc, Dr. Boda József, Fülöp Tibor, Horváth Orsolya, Lakatos Roland, Schmidt Csaba, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat nyomdája. 2011. ISBN 978-963-08-3211-3. Továbbiakban: Im-II.

¹⁸ Jelenleg 26 európai állam részese a [schengeni megállapodás](#)nak. A 27 uniós tagállam közül Bulgária, Ciprus és Románia nem tagja a schengeni övezetnek, az Egyesült Királyság, valamint Írország pedig csak a rendőri együttműködésben vesz részt. Ugyanakkor Izland, Norvégia, Liechtenstein és Svájc – melyek nem uniós tagállamok – az együttműködés teljes jogú tagjai. EU vonal, http://www.euvonal.hu/index.php?op=kerdesvalasz_reszletes&kerdes_valasz_id=1591

fő vasúti, közúti, folyami közlekedési útvonalak, valamint a „Schengenland”-on kívüli országok kommunikációjának metszéspontjában már ellenőrző, viszont egyben összekötő, bizonyos szempontból híd szerepbe került. Titkosszolgáataink hasonló kereszteződésbe jutottak. Idővonala a közelmúltjuk feletti ítélet alapján kevésbé dicső, de immár nyilvános állambiztonsági szervezeti előzményeikből húzódik a modern polgári demokráciát megcélzó államunk új nemzetbiztonsági szervezeteinek napjainkig tartó, nem nyilvános tevékenységéből létrejött lineáris fejlődése felé. A másik, ezt keresztező vonal pedig, a közvéleménynek a csak ügynökügyekre tekintő olcsó kíváncsiskodóktól, a pártállami állambiztonsági szervek mindenhatóságát megidéző hátborzongató misztikummal a polgárokat ma is riogató, kisszerű, szenzációhajhász könyv és média-próbálkozásoktól emelkedik a tudományos igényű kutató-feltáró titkosszolgálati, szakma-történeti monográfiák magaslatába. De hogyan férhet a titkosszolgálatok, közvélemény által sejtelmesnek tartott fogalomköréhez egy egyszerű „földi halandó” állampolgár? Miközben a titkosszolgálati eszközökről nyílt jogszabályokban hozzáférhetően manapság bárki olvashat, együtt azzal, hogy melyik nemzetbiztonsági szolgálat miért felel, mi a feladata. Ebben segíthet tájékozódni e két említett tudományos igényű tanulmánykötet is, történeti betekintésével talán hasznos orientációként szolgálva a közelmúltban a szolgálatokról szóló tévhitek, beidegződések következtében kialakult kép árnyalásában, esetleg megerősítve, de inkább megváltoztatva azt.

2. Rendszerbiztonság és nemzetbiztonság

A „XIX–XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei” című konferencia megnyitására, majd az előadásokból készült tanulmánykötet bemutatására felkért dr. Boross Péter¹⁹ a konferencia megnyitón felidézte a korabeli helyzetet „... az akkori politikai viszonyok között voltak erők, akik az összes (titkosszolgálati) szervezet felszámolását tűzték ki célul.”²⁰ Szerencsére hamar kiderült, hogy ilyen szervezetekre szüksége van a születő polgári demokráciának is. De az is nyilvánvalóvá vált; legyen bármilyen erős egy-egy titkosszolgálat mégsem képes megakadályozni a történelem által bukásra ítélt politikai berendezkedés bukását. Példa lehet erre a rettegett cári Ohrana, a nem kevésbé elhíresült,

¹⁹ Az 1989-es változásokat követően hat hónapon át közvetlenül felügyelte a hazai titkosszolgálatok születését, szervezeteik, tevékenységük újraszervezését; belügyminiszteri, majd miniszterelnöki pozíciót töltött be.

²⁰ I. m. – I. Megnyitó 11. p.

immár szovjet KGB (Állambiztonsági Bizottság), hazai viszonylatban pedig az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) vagy legutóbb az Állambiztonsági Főcsoportfőnökség.

Megváltozott az újonnan létrejött hazai nemzetbiztonsági szolgálatok szerepe is. A korábbi, úgynevezett állambiztonsági szervezetek, a korszakban általános, Szovjetuniótól függő viszonya közepette inkább kényszerültek szolgálni, védeni a politikai rendszer fennmaradását, mint a magyar nemzeti érdekeket, a két világrendszer miatt potenciálisan hadiállapotot hordozó nemzetközi helyzetben. Miközben az Amerikai Egyesült Államok e küzdelemben a Kelet-Európa irányába a nemzeti érdekek hangsúlyozására fordított komoly energiákat: „A hírszerző munkát négy fő részre szokás osztani: információszerzés, értékelés, elhárítás és fedőtevékenység. Ezek közül csak a legutóbbi – amelyet a sajtó „piszkos trükkök”-nek nevez – célozta kifejezetten – és elsődlegesen – a nemzeti identitás megőrzését Kelet-Európában, mintegy a szovjetek által leigázott népek felszabadításának előfeltételként...”²¹ Mára ez a külső determináns és a hazai belső viszonyok alapvetően megváltoztak. Népszavazás eredményeként, 1999. március 12-től az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének (NATO) tagjává váltunk, miközben Európa világpolitikai súlya, szerepe, a világon egyedüli szuperhatalom maradt Amerikai Egyesült Államok árnyékában alaposan megcsappant, helyét a rohamosan fejlődő Kína vette át, de Oroszország is újból erősödni látszik.

Európai uniós tagságunkkal nemzetbiztonsági szervezeteink feladatai is újra pozícionálódtak, mert „...ahol, nagy apparátusokat hoznak léte, nevezzék akár Brüsszelnek, ott előbb-utóbb az apparátusok válnak uralkodó tényezővé...”²² Egy hazánkéhoz hasonlóan nyitott gazdaságú országnak nagyon fontos ismernie a rá vonatkozó elképzeléseket, szándékokat, vagy például az ellene tervezett pénzügyi manipulációk kiváltóit.

Ilyen körülmények között az új viszonyokhoz hatékonyan, gyorsan igazodni kívánó nemzetbiztonsági szolgálatoknak különösen hasznos a múlt tapasztalat tárházának számbavétele, felidézése, a társadalmi támogatottság kiértékelése, elmélyítése.

3. Jogfolytonos dilemmák

²¹ Christopher Felix (James McCargar): A titkos háború, Bp.1993. p.13.

²² I.m. – I. u. o. 12. p.

A hihetetlenül nagy titkosszolgálati ismeretanyagot magába sűrítő két kötet felöleli a neoabszolutizmus korszakától kezdődően, „József Antal főherceg, Magyarországnak a Habsburg-dinasztiából származó utolsó előtti nádora (1796-1847), a Habsburg-ház magyarországi ágának megalapítója”²³ 1795-ös Magyarország helytartójakénti érkezésétől, mai, polgári demokratikus berendezkedésű államunk fejlődésének aktuális, a 2010 utáni nemzetbiztonsági struktúráját, szolgálatait bemutató, 2012-es, friss adatokig húzódó,²⁴ időszakot.

A hazai titkosszolgálatok két évszázados története magától értetődően sok-sok ellentmondáson keresztül jutott el a máig, amikor a parlament által 2011-ben elfogadott Magyarország Alaptörvénye a következő módon rögzíti nemzetbiztonsági szolgálataink legfontosabb feladatait:

„(3) A nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése.

(4) A nemzetbiztonsági szolgálatok működését a Kormány irányítja”²⁵

Ez, a titkosszolgálatok fejlődése szempontjából hosszú időszak több politikai rendszerváltást is felölel. Az Evidenzbüro-ról szóló tanulmány már a konferencia és a kötet elején fel is veti a titkosszolgálatok fejlődéstörténetében a jogfolytonosság dilemmáját. „Álláspontom szerint egy idegen hatalom (a Szovjetunió) érdekében, a nemzet érdekeivel szemben működtetett állam egészében és részleteiben sem lehet a magyar jogfolytonosság része. Így tehát a pártállami biztonsági szervezetek sem tekinthetők a polgári magyar állam biztonsági szervezetei utódjának...”²⁶

A szerző, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc időszakát leszámítva a polgári magyar állam időszakát 1867-től 1945-ig tartónak datálja, amely az említett történelmi szünetet követően, a rendszerváltás kezdő motívumaként megtartott szabad választásokkal létrehozott új országgyűlés összeülésével, a köztársaság kikiáltásával folytatódik napjainkig. Ez alapján állapítja meg; „... a polgári magyar állam biztonságáért felelős szervezetek nem tekinthetők a pártállami időszak állambiztonsági szervezetei elődjének.”²⁷ Inkább osztja a

²³ I.m. – II. Soós István: József főherceg-nádor titkos rendőri megfigyelése (1805-1812), 11. p.

²⁴ I.m. - I. Boda József: Nemzetbiztonsági szolgálatok 2010 után 307-342. p.

²⁵ Alaptörvény A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok 45. cikk (3)-(4) bekezdés. www.parlament.hu/irom39/02627/02627.pdf, 27.p. Letöltés:2013.0331

²⁶ I. m. – I. Parádi József: Az Evidenzbüro, 33. p.

²⁷ U. o. p. 34.

kiegyezés utáni magyar állam nézetét, amelynek vezetői sem vették át a neoabszolútizmus elnyomó apparátusát, nem tekintve azt a magyar rendvédelem fejlődési folyamata részének.²⁸

A titkosszolgálatoknak a megelőző két évszázad nemzetbiztonsági szervezeteit bemutató konferencia nyitóelőadásában az Evidenzbüro bemutatása kapcsán ismertetett álláspont a fentebb felvázolt rendvédelmi viszonyrendszerben erős súllyal esik latba. De szélesebb összefüggésben például a magyar államiság folyamatosságába is beletartoznak történelmünk bizonyos, mondjuk az elnyomás, alávetettség szempontjából manapság „sötét”-nek számon tartott korszakai is. A legutóbbi rendszerváltozás folyamatát, valamelyik titkosszolgálatnál megélt munkatárs úgy is értékelhette, hogy egyszerűen felcserélődtek a titkosszolgálati munka korábbi célszemélyei a titkosszolgálatok korábbi politikai irányítóival... Ráadásul az állambiztonsági főcsoportfőnökség állományában végzett munkája napjainkban népelnyomónak állampárt érdeket kiszolgálónak minősül, mintha a korabeli állambiztonsági szervek helyett, titkosszolgálati munkahelyéül választhatott volna egy, a mostani kritériumok szerint törvényesen működő nemzetbiztonsági szervezetet is...

A titkosszolgálatok mai, a szervezethez és társadalmi körülményekhez szocializálódott²⁹ munkatársait ma talán már ilyen paradox helyzet, ha úgy tetszik veszély, talán nem fenyegeti, hisz a „Törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról” rögzíti 74. paragrafusának elején a nemzetbiztonsági érdek fogalmát: „Magyarország függetlenségének biztosítása és törvényes rendjének védelme, ennek keretén belül

- a) az ország függetlensége és területi épsége elleni támadó szándékú törekvések felderítése,
- b) az ország politikai, gazdasági, honvédelmi érdekeit sértő vagy veszélyeztető leplezett törekvések felfedése és elhárítása,
- c) a kormányzati döntésekhez szükséges, külföldre vonatkozó, illetve külföldi eredetű információk megszerzése,
- d) az ország az alapvető emberi jogok gyakorlását biztosító törvényes rendjének, a többpárti rendszeren alapuló, képviselői demokráciának és a törvényes intézmények működésének jogellenes eszközökkel történő megváltoztatására vagy megzavarására irányuló leplezett törekvések felderítése és elhárítása, valamint

²⁸ Deák Ágnes: Egy régi politikai rendszerváltás és az államrendőrség1867. Történelmi Szemle, XLIX. Évf. (2007) 33. sz. 352-353. p. p.

²⁹ „A szocializáció rendészeti/rendvédelmi megközelítés alapján egy behatárolható személyi körben végbemenő olyan interakciós folyamat, amelynek révén az egyes személyek viselkedése úgy módosul, hogy megfeleljenek a csoport/közösség/környezet tagjai által velük szemben támasztott elvárásoknak.” Teke András: Aurea Mediocritas <http://www.pecshor.hu/periodika/XII/teke.pdf>, 155.p., Letöltés 2013.03.01.

e) a terrorcselekmények, az illegális fegyver- és kábítószer-kereskedelem, valamint a nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák illegális forgalmának felderítése és megakadályozása; ³⁰

Emellett másik fontos garanciaként rögzíti a szolgálatok tevékenységének parlamenti ellenőrzését:

„14. § (1) Az Országgyűlés a nemzetbiztonsági szolgálatok parlamenti ellenőrzését Nemzetbiztonsági Bizottsága (továbbiakban: Bizottság) közreműködésével látja el. A Bizottság elnöke mindenkor csak ellenzéki képviselő lehet.”³¹

4. Történelmi szolgálatok, mai titkok

A XX. század végén bekövetkezett politikai változások, politikai és egyéb szempontból is különféle megfontolásokra készítetik a szemtanúkat, tudományos kutatókat. A titkosszolgálati témából adódóan vajon mennyire láthatók tisztán a folyamatok, mennyiben lehet tisztelegni az egyes embereknek, akik e területen, netán politikai, ideológiai meggondolásból, így vagy úgy eszközei voltak egy hatalom megfelelő állambiztonsági gépezetének. Egy történész sem igen vállalkozhat igazi, felelős ítéletalkotásra és nem csak azért, mert a források jó része elpusztult az idők folyamán. Nem mondhat igazi, abszolút értelemben megdönthetetlennek tűnő szakmai véleményt, már csak a téma egy részének máig ható titkossága miatt sem. A morális értékítélet kimondása ettől is nehezebb, összetettebb megközelítést igényelne, mint az előző két évszázad titkosszolgálatainak tevékenységét módszereit bemutató két kötetből világosan kirajzolódik.

Fennállása 15 éves évfordulójának megünneplésére született az első konferencia és előadásából a fentebb említett; „Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1785 – 2011”, mert; „... az általunk végzett különleges műveletek elődei és az itt használt eszközök ősei már az ókor óta jelen vannak történelmünkben. Az első könyvet ezért a történelemnek szenteljük. Ápoljuk

³⁰ 1995. évi CXXV. Törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról 74.§ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99500125.TV Letöltés 2013.03.31.

³¹ 1995. évi CXXV. Törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról 14.§

hagyományainkat, gondoljuk és bővítjük szakmatörténeti kiállításunkat, és összegyűjtjük a múlt és a jelenkor szakirodalmát.”³²

A kezdetektől a kiegyezésig tartó korszak néhány titkosszolgálati aspektusát vázoló első fejezet felvillantja a neoabszolutizmus zsarnoki korszakát, amelyben I. Ferenc uralkodó „Még saját testvérével, így József főherceg magyar nádorral szemben is bizalmatlan volt és gyanakvó. ... A kormányzat jellemzői közé tartozott a rendőrruralom, a besúgók széles kiépített hálózata. Mindenki, a magas poszton álló hivatalnok is magán érezhette a titkosrendőrök figyelő tekintetét.”³³ A további négy előadás a magyar forradalom és szabadságharc előestéjének osztrák besúgóhálózatától kezdve³⁴ ível ’48-’49 első „polgári” hírszerzésének és a korabeli postaellenőrzésének bemutatásán át a forradalmak megtépázta, majd újjászervezett, osztrák államrendőrségi információs hálózat, kiegyezésig tartó működését eleveníti fel.

A következő fejezet a címe szerint eredetileg a kiegyezéstől a II. világháború végéig tartó korszakot öleli fel, de a szakszolgálati munka egyes területeit felvillantó előadások közül a (konspirált) környezettanulmányról szóló 1990-ig tekint előre, leszögezve: „... a KT mint információgyűjtő eszköz mindaddig létezni fog, ameddig az embereknek lesznek szomszédai, azaz lesz lakókörnyezete, és amíg fel nem számoljuk „társas lény” mivoltunkat.”³⁵ Szintén ’90-ig szaladt előre az időben Bikki István is, aki az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának (ÁBTL) főosztályvezetőjeként a telefonlehallgatásról szolgált adalékokkal, különös tekintettel szabályozásának 1945-től tartó időszakára. A rejtjeltevékenységet és a hazai írásvizsgálatot pedig szinte egészen napjainkig vizsgálták a szakterület kutatói. Érdekes színfoltja a fejezetnek az a tanulmány, amely arról szól, hogy a két világháború között hogyan tartották szemmel a korabeli hazai titkosszolgálatok a magyarországi szovjet érdekeltségeket, kémeket. A szocialista államvédelemről szóló harmadik fejezet a legterjedelmesebb, köszönhetően az ÁBTL-ben dolgozó szakavatott munkatársak átfogó, alapos kutatási eredményeinek. A korabeli szakszolgálat munka teljes palettáját felsorakoztató előadások

³² I. m. - II. Boda József dandártábornok NBSZ főigazgató köszöntője az olvasóhoz 7. p.

³³ Magyarok Európában III. Kosáry Domokos Ujjáépítés és Polgárosodás 1711-1867, Háttér Lap és Könyvkiadó Bp. 1990. ISBN 963 7403 88 4 207.p.

³⁴ „Nagyjaink életrajzírói például e jelentésekben évről évre a legpontosabb dátumokat találhatják. Mivel az illetők állandó felügyelet alatt voltak, útjaikról is pontos feljegyzéseket találhatunk a rendőri jelentésekben.” Takáts Sándor: Kémvilág Magyarországon, Bp. 1980. ISBN 963 15 1704 7 5. p.

³⁵ I. m. – II. Demeter Nóra – Tóth Antal A környezettanulmány (1919-1990) 136. p.

Müller Rolfnak, az operatív technika alkalmazását bemutató előadástól, kezdve a kötet olvasói megismerkedhetnek, szintén Bikki István kutatási eredményei alapján a titkos operatív technikai rendszabályok és módszerek, valamint a K-ellenőrzés alkalmazására vonatkozó szabályokkal, a politikai rendőrség ingatlanhálózatának kiépülésével, a figyeléssel, vagy a Rádióforgalom-ellenőrzéssel. Mindezeknek jó háttéréül szolgál az a tanulmány, amely a fenti titkosszolgálati résztevékenységeket a BM III. Állambiztonsági Főcsoportfőnöksége operatív tevékenységének szervezeti és működési rendjéről szól. A fejezet zárásaként az olvasó megismerkedhet az állambiztonsági és büntügyi oktatófilmek egyfajta filmográfiájával, a titkosszolgálatok korabeli tudományának egy részével az oktatás és a tananyagok tükrében. A könyvzáró, negyedik fejezet, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat tevékenységét napjainkban mutatja be.

Boda József dandártábornok, az NBSZ főigazgatójától, tavaly a könyv bemutatójakor hangzott el azzal kapcsolatban, mi számít a szolgálatoknál titoknak napjainkban. „A műveletek titkosak. Tehát az, hogy volt már a Ferenc József császár idején is postabontás, titkosrendőri megfigyelés, ez ma már nem titok, különös is lenne államtitokként kezelni. Ugyanezt tudjuk a rendszerváltás előtti és utáni időszakról is... Az viszont, hogy éppen kinek a telefonjával, levelével foglalkozik az adott nemzetbiztonsági szolgálat, már szigorú államtitkot képez.”³⁶

Az idén megjelent „A XIX–XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei”, kötet tartalmára a fentiekben többször utaltam. A három részből álló konferenciát a polgári magyar állam nemzetbiztonsági szervezeteit bemutató előadásfolyam nyitotta, benne, a már említett, Evidenzbüroról szóló, majd Pokorny Hermann vezérezredes életútját bemutató. Akit, emlékiratai szerint: „... Berlinbe hívtak, ahol a Canaris tengernagy vezette Abwehr megvette könyvének kiadási jogát, hogy megakadályozzák annak megjelenését, nehogy a külföldi titkosszolgálatok okulhassanak belőle.”³⁷ Szakály Sándor történész professzor előadásában szintén megemlékezett az „Osztrák-Magyar Monarchia hadereje egyik legfelkészültebb, legnagyobb tapasztalatokkal rendelkező törzstisztjéről Pokorny Hermann vezérkari alezredestől.”³⁸ A Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi (Állam) rendőrség

³⁶ Rendőr ORFK belső intranetes lapja 2012/3-4 szám 8. p.

³⁷ I. m. – I. Zeidler Sándor Pokorny Hermann vezérezredes kitüntetései, és ami mögötte van 58.p.

³⁸ I. m. – I. Szakály Sándor: Az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrehozása 1918-1922 109.p.

politikai osztálya(i) -ról szóló előadást az „Állambiztonság a Szálasi kormány idején című követte. Megismerhettük, a korabeli szervezet hogyan illeszkedett a korabeli megszállt ország körülményeihez: „Most viszont más helyzetet teremtett az ország német megszállása, „most mindenképpen többet kell a magyaroknak teljesíteniük, mint az első világháború idején, amikor nagyon kevésbé járultak hozzá Németország és Ausztria erőfeszítéseikhez.”³⁹ Müller Rolf ezúttal a politikai rendőrség, második világháborút követő ellentmondásokkal, rivalizálással terhes éveiről szólt. Megemlítve, hogy a politikai rendészet, létező budapesti, vidéki és országos területi megosztottsága már 1946 októberére megszűnt, míg a funkciókat tekintve a Katonapolitikai Osztály (Katpol) továbbra is megőrizte saját pozícióit.⁴⁰ A Katpol „nem egészen öt éves fennállása alatt komoly részt vállalt a háborús és népellenes bűnösök felelősségre vonásában.”⁴¹

A közelmúltunkat felidéző előadásfolyamat követően a délutáni második szekció előadásai a rendszerváltozással létrejött magyar állam nemzetbiztonsági szervezeteit ismertették a konferencia résztvevőivel, amelyek tartalma a többi előadáshoz hasonlóan bekerült a tanulmánykötetbe.

5. Összegzés

Az ország érdeke, múltjának minél tisztább és realisabb feltárása. Talán a legtöbb, sokféle okból, a rendvédelmi múltból hiányzik, de mindkét kiadvány jól példázza, hogy akad bőven mit feltárni! Joggal kifogásolja az utóbbi kötet egyik előadása, írása, egy hazai Rendészeti Kutató Intézet hiányát. E két kötet anyagát elolvasva, csak a titkosszolgálatok sokrétűsége, összetettsége kapcsán is, hamar rájön az olvasó, hogy a terület, nem beszélve a befogadó, nagyobb, rendvédelmi szakterületről tényleg önálló tudományos kutatást és annak állami szervezetét igényelné. Napjainkig ugyanis a titkosszolgálati területről többnyire úgy, olyan hangsúllyal, felhanggal esett szó, például az ügynökökről, dossziékról stb., hogy degradálódott az egész problémakör, sőt szakterület. Kisszerűvé vált, olcsó kíváncsiskodók akartak valamibe belenézni, és ma is akarnak jópáran. De, hogy mi ez a hivatás, és szervezete, miért működik és miként működött, immár a XIX. századtól? Valóban kutatásra érdemes!

³⁹ Hitler hatvannyolc tárgyalása 1939-1944 Magvető Kiadó Bp. 1983 ISBN 963 271 972 7 63.p.

⁴⁰ I. m. – II. Müller Rolf Politikai rendőrség a második világháború utáni években (1945-1948) 179.p.

⁴¹ Az átmenet évkönyve 2003 Budapest 2004. Szerk. Gyarmati György. Soós Mihály: A háborús és népellenes bűntettek feltárásának forrásai 83.p.

Egy ilyen kutatóintézet felállításáig pedig annál fontosabb szerep hárul a tudományos társaságokra, hasonló hiánypótló konferenciák megrendezésében, kötetek megjelentetésében. A XIX század óta országunk történelmében is rengeteg meghatározó, létfontosságú esemény történt; megbontották területi épségét, átalakították struktúráját, rendszerváltoztatások nagy száma következett be és mindegyik izmus alatt működött egy olyan szolgálat, amelyet nemzetbiztonsági szolgálatnak lehet nevezni, ha különféleképen hívták is...

Minden állam létérdeke titkai megőrzése. De ugyanilyen jelentőségű az is, hogy állampolgárai bizalommal legyenek iránta, tisztában léve azzal, mit tesz az állam az érdekükben. Ezt nem szabad eltitkolni! Ha az állampolgár megérti, mi történik körülötte, akkor sokkal könnyebb elfogadnia. Elfogadva, esetleg pozitívan értékeli a megértett titkosszolgálati tevékenységet is, azonosulni tud vele és szükség esetén közreműködik. A tartalom pedig; éppen ki ellen folyik, milyen ügyben titkosszolgálati módszerekkel eljárás, nyilvánvaló államtitok. De hogy az állampolgárok érdekében történik mindez, nem lehet titok! Már csak azért sem, mert az adófizető állampolgárnak jogában áll tudni, melyik állami szervezet mit tesz adóforintjaiból. Ezért különösen fontos a bizalom kiépítése, elmélyítése!

E két kiadvány jól elősegíti e magyar szolgálatok, mindenkori politikai viszonyokhoz igazodása történetének, valamint titkos munkamódszerei eredetének, mai tevékenységük megismertetését, hisz „... fontos, hogy legyenek olyan fórumok és kiadványok, amelyek híven és korabeli dokumentumokra alapozva ábrázolják a szolgálatok múltját és jelenlegi tevékenységét.”⁴²

⁴² I.m. Boda József dandártábornok NBSZ főigazgató: Zárógondolatok 345. p.